

Guia sobre la normativa de gènere.

mueveteporlaigualdad.org

Mou-te per la igualtat.
És de justícia.

Índex

1. Introducció. Campanya “Mou-te per la igualtat, és de justícia”.
2. Catalunya. Dintre del marc de l'Estatut d'Autonomia.
3. Catalunya. Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.
4. Dades sobre les desigualtats a Catalunya.
5. Estat Espanyol. Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la Violència de Gènere.
6. El Consens de Quito
7. La Unió Europea
8. Els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM)
9. Plataforma d'Acció de Beijing
10. Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones (CEDAW).
11. Algunes definicions

1. INTRODUCCIÓ. CAMPANYA “MOU-TE PER LA IGUALTAT, ÉS DE JUSTÍCIA”.

La Campanya **Mou-te per la igualtat. És de justícia** es desenvolupa per iniciativa de tres organitzacions de la societat civil: Ajuda en Acció, Entreculturas i InteRed. És una campanya enfocada a la sensibilització i a la incidència política en el nord, amb l'objectiu de reivindicar el desplegament i posada en pràctica dels acords internacionals signats pels governs, especialment el compliment dels acords de la Plataforma de Beijing (1995) i dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (2000).

Aquest document facilita, a les persones que treballen en la política institucional, idees clares i contextualitzades sobre les principals eines que contribueixen a l'avanç cap a l'equitat de gènere. El material que es presenta en aquestes pàgines tracta dels compromisos assumits pels governs en els diferents fòrums internacionals; les principals línies d'actuació de la Unió Europea; les lleis i les accions estatals; així com les polítiques promogudes pel govern de Catalunya.

L'objectiu és sensibilitzar les polítiques i els polítics perquè incorporin en la seva agenda l'equitat de gènere com un eix fonamental d'actuació. Urgeix que la representació política assumeixi la responsabilitat de desenvolupar continguts i pràctiques amb perspectiva de gènere, tal com prescriuen les obligacions internacionals i els compromisos amb la ciutadania, per a poder incidir de manera profunda en les injustícies estructurals que encara romanen en la nostra societat.

2. CATALUNYA. DINTRE DEL MARC DE L'ESTATUT D'AUTONOMIA.

En el marc de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, aprovat amb la Llei Orgànica 6/2006, la Generalitat de Catalunya té la competència exclusiva en matèria de polítiques de gènere i els poders públics catalans tenen el deure de promoure, entre altres valors, l'equitat de gènere.

L'Institut Català dels Dones (ICD) és l'organisme de govern que elabora, impulsa, coordina i avalua el conjunt de les accions en l'àmbit de les polítiques de gènere.

El document mitjançant el qual l'ICD programa les seves actuacions és el Pla de Polítiques de Dones de la Generalitat de Catalunya 2008-2011, aprovat el juliol del 2008. Els diferents departaments de la Generalitat s'han compromès a executar les 560 accions programades. El pla inclou sis eixos prioritaris, compostos per objectius generals, objectius específics, actuacions i indicadors per a avaluar cada actuació.

La transversalització de la perspectiva de gènere en el conjunt de les polítiques de les administracions és un dels principis rectors de l'Estatut de Catalunya (art.41.2) i el primer eix d'actuació del pla. La transversalitat representa un repte central cap a un canvi global de paradigma, que visibilitzi les dones i transformi les relacions de gènere de poder en tots els nivells i àmbits d'acció política.

L'ICD, en aquest sentit, programa i desenvolupa algunes iniciatives:

1. Els òrgans de coordinació, com la Comissió interdepartamental per a la igualtat d'oportunitats per a les dones.¹
2. La Llei 4/2001 estableix l'obligació d'elaborar un informe d'impacte de gènere de qualsevol proposta de disposicions generals, actes, plans i programes del Govern de la Generalitat.
3. L'elaboració del pressupost de gènere a través del com s'analitza l'impacte desigual sobre homes i dones de les mesures pressupostàries, incorporant la perspectiva de gènere i les polítiques de dones en l'elaboració del pressupost.

4. El desenvolupament de dades estadístiques desagregades per sexe i l'elaboració d'indicadors amb perspectiva de gènere, instrument imprescindible per a una planificació política que tingui en compte les situacions desiguals de dones i homes.
5. L'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric en qualsevol tipus de comunicació de les administracions.

Els sis eixos del Pla 2008-2011:

1. Transversalització de les polítiques de dones en les Administracions Públiques.
2. Canvis culturals que transformin les estructures i els models patriarcal.
3. Participació.
4. Reorganització del treball i noves polítiques dels temps.
5. Qualitat de vida i cohesió social.
6. Intervenció integral contra la violència masclista.

SABIES QUE...?

Actualment està en fase d'elaboració l'avantprojecte de la llei d'igualtat de Catalunya: la "**Llei per a una nova ciutadania i per a la igualtat entre dones i homes**".

L'ICD ha creat l'instrument virtual del **Cercador d'Expertes** (www.cercadorexpertes.cat). A través d'aquesta eina les persones professionals dels mitjans de comunicació poden trobar dones expertes en els diferents sectors.

3. CATALUNYA. LLEI 5/2008, DE 24 D'ABRIL, DEL DRET DE LES DONES A ERADICAR LA VIOLÈNCIA MASCLISTA.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix el dret de totes les dones a viure "lliures d'exploació, maltractaments i tot tipus de discriminació" (art.19.1).

La Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, elaborada amb un ampli consens i votada per unanimitat, desenvolupa i articula aquest dret, fixant com el seu objectiu l'eradicació de la violència masclista, entesa com a manifestació d'un model de masculinitat, de domini, de discriminació i de relacions de poder desiguals.

L'amplitud de la **violència masclista**, objecte de la Llei, engloba tant la violència física, com la psicològica, sexual i econòmica. A més, la llei considera la violència no solament en la seva dimensió de parella, sinó també en la família, en l'àmbit laboral, en l'àmbit social i en el comunitari. La Llei pren en compte també la violència sexual, el tràfic de dones i la mutilació genital.

A diferència de la Llei estatal de violència de gènere, en aquesta llei no és necessari haver presentat una **denúncia** per a poder accedir als drets establerts, sinó que és suficient un informe dels serveis socials, dels serveis sanitaris, dels Mossos d'Esquadra o de l'ICD.

La Llei estableix uns **drets de reparació** per a les dones en situació de violència, entre els quals es preveu una indemnització, és a dir un pagament únic per a les dones víctimes de violència en casos de lesions greus i un fons de garantia, constituït pel govern per a cobrir l'impagament de pensions alimentàries i compensatòries.

La Llei constitueix una **Xarxa d'Atenció i Recuperació** per a intervenir de manera integral en el territori i donar "*respostes adequades, àgils, pròximes i coordinades*" (art.53). És una Xarxa que coordina els recursos i els serveis públics de caràcter gratuït per a l'atenció, l'assistència, la protecció, la recuperació i la reparació de les dones que sofreixen o han sofert violència masclista.

Estructura de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista:

Títol I. Disposicions Generals

Títol II. De la prevenció, la detecció i l'eradicació de la violència masclista.

Títol III. Dels drets de les dones en situacions de violència masclista a la prevenció, atenció, assistència, protecció, recuperació i reparació integral.

Títol IV. De les competències, l'organització i la intervenció integral contra la violència masclista.

4. DADES SOBRE LES DESIGUALTATS A CATALUNYA.

Algunes dades¹ sobre les desigualtats a Catalunya

VIOLÈNCIA

Nombre d'assassinades per violència de gènere

Any	Victimes mortals
2004	21
2005	16
2006	12

Font: Institut Català de les Dones

MERCAT DEL TREBALL

Retribució bruta anual segons el sexe

Sexe	Salari brut (€)
Homes	24.287,00
Dones	17.177,60

Dades any 2006
Font: Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat)

Taxa mitjana d'atur segons sexe

Sexe	%
Homes	5,3
Dones	8,4

Dades any 2006
Font: Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat)

TREBALL DOMÈSTIC I FAMILIAR

Distribució de la dedicació setmanal al treball domèstic i familiar segons sexe

Sexe	Hores
Homes	7,9
Dones	21,3

Dades any 2006
Font: Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat)

PARTICIPACIÓ POLÍTICA

Percentatge de dones en el Parlament en les últimes legislatures

Legislació	%
1999-2003	27,4
2003-2006	30,4
2006-2010	35,6

Font: Institut Català de les Dones
Departament de Governació i Administracions Públiques.

Percentatge d'alcalduesses

Legislació	%
1999-2003	6,9
2003-2006	10,1
2006-2010	12,5

Font: Institut Català de les Dones
Departament de Governació i Administracions Públiques.

Percentatge de conselleres en les darreres legislatures

Legislació	%
1999-2003	17,7
2003-2006	23,3
2006-2010	31,4

¹ Totes les dades provenen de Gencat Dades: Especial Dones, www.gencat.cat/gencat_dades/cat/dones.htm (07/07/09); excepte la dada de l'atur que prové de Idescat www.edescat.cat/es/ (07/07/09)

5. ESTAT ESPANYOL. LLEI ORGÀNICA 1/2004, DE 28 DE DESEMBRE, DE MESURES DE PROTECCIÓ INTEGRAL CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE.

L'article 14 de la Constitució espanyola proclama el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó de sexe i l'article 9.2, fixa l'obligació dels poders públics de promoure les condicions perquè la igualtat de les persones sigui real i efectiva.

El 1983 es va crear l'Institut de la Dona i recentment, el 2008, el Ministeri d'Igualtat amb l'objectiu d'impulsar les polítiques públiques de gènere i el seguiment de la normativa existent en la matèria.

A partir dels anys 80 els instruments principals d'actuació de les polítiques d'igualtat han estat els Plans d'Igualtat. Actualment està vigent el **Pla Estratègic d'Igualtat d'Oportunitats (2008-2011)**. En els últims anys a nivell estatal s'han adoptat lleis rellevants en l'àmbit de la igualtat de gènere.

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.

Aquesta llei representa un punt d'inflexió en la concepció de la violència de gènere com assumpte públic, estructural, que limita la ciutadania efectiva de les dones i que és el "*símbol més brutal de la desigualtat existent en la nostra societat*" (Preàmbul). La Llei es limita a la violència de gènere en l'àmbit de la parella (ex) cònjuges, (ex) companys o persones amb relacions similars d'afectivitat).

Estableix mesures de sensibilització, prevenció i detecció en l'àmbit educatiu, sanitari i dels mitjans de comunicació. Garanteix els drets de les dones víctimes de violència: els drets laborals, les prestacions de la seguretat social, el dret a la informació i a l'assistència social i jurídica. A més, defineix mesures penals en els casos específics de violència de gènere i crea els Jutjats de Violència sobre la Dona amb competència tant civil com penal.

Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Defineix el concepte jurídic d'igualtat, de discriminació directa i indirecta, d'accions positives, de transversalitat i estableix el principi de presència equilibrada de dones i homes en l'Administració General de l'Estat. Pel que fa a les relacions laborals, la Llei ordena els permisos de maternitat i paternitat i fixa l'obligació, per a les empreses amb més de 250 persones treballadores, d'adoptar un pla d'igualtat. La Llei preveu alguns instruments d'actuació com la Comissió Interministerial de la Igualtat entre dones i homes, les Unitats de Gènere, el Consell de Participació de la Dona i l'elaboració dels Informes d'Impacte de Gènere.

SABIES QUE...?

Per a accedir al gaudiment dels drets de les dones víctimes de violència de gènere és necessari haver presentat una **denúncia**. Aquesta condició crea dificultats a l'efectivitat de la llei. Entre gener de 2006 i juny de 2008, del total de víctimes mortals per violència de gènere, només el 30,5% havia denunciat anteriorment l'agressor per maltractaments. A més, el requisit de la denúncia discrimina les dones estrangeres en situació irregular que, al denunciar, s'exposen al risc d'activar un expedient sancionador.

6. EL CONSENS DE QUITO.

L'agost del 2007 va tenir lloc la X Conferència Regional sobre la Dona de l'Amèrica Llatina i el Carib, òrgan subsidiari de la Comissió Econòmica per a l'Amèrica Llatina i el Carib (CEPAL). Entre els 44 estats membres, a més dels estats d'aquesta regió, participa també Espanya, juntament amb altres països d'Europa, l'Amèrica del Nord i Àsia que tenen un vincle històric, cultural i econòmic amb la zona.

De la Conferència en va sorgir el Consens de Quito, que té com a eixos temàtics, d'una banda, la **participació política** de les dones i la paritat en la presa de decisions i, de l'altra, la participació de les dones en l'economia, amb un èmfasi particular en el **treball domèstic i de cura**.

Respecte al primer eix, el Consens demana el compromís dels partits polítics per a implementar accions positives i arribar a la presència paritària de les dones en les seves estructures. A més, els estats es comprometen a adoptar les mesures legislatives necessàries per a prevenir, sancionar i eradicar l'assetjament polític i administratiu contra les dones que accedeixen als llocs de decisió política, tant per via electoral com per designació.

Respecte al segon eix, aquest acord reconeix el valor social i econòmic del treball domèstic no remunerat de les dones, considerant-lo un assumpte públic la tutela del qual competeix als estats, als governs locals, a les organitzacions, a les empreses i a les famílies. Amb el Consens de Quito els estats es comprometen a formular i executar polítiques públiques que afavoreixin la responsabilitat compartida d'homes i dones en l'àmbit familiar, contribuint així a la superació dels estereotips de gènere que defineixen com tasques naturals de les dones les responsabilitats de la llar.

Valor del treball domèstic i de cura

Els estats signants es comprometen a:

1. Adoptar mesures de **corresponsabilitat** per a la vida familiar i laboral que s'apliquin per igual a les dones i als homes tenint present que al compartir les responsabilitats familiars es creen condicions propícies per a la participació política de les dones.
2. Adoptar mesures en totes les esferes de la vida democràtica institucional i, en particular, en els àmbits econòmic i social, incloses les mesures legislatives i reformes institucionals, per a garantir el **reconeixement del treball no remunerat**, la seva contribució al benestar de les famílies i al desenvolupament econòmic dels països i promoure la seva **inclusió en els comptes nacionals**.
3. Desenvolupar instruments de **mesurament periòdic del treball no remunerat** que realitzen les dones i els homes, especialment enquestes d'ús del temps per a fer-lo visible i reconèixer el seu valor, incorporar els seus resultats al sistema de comptes nacionals i dissenyar polítiques econòmiques i socials en conseqüència.

7. LA UNIÓ EUROPEA.

El Tractat constitutiu de la Comunitat Econòmica Europea de 1957 no feia esment a la igualtat entre dones i homes, ni en els seus objectius ni en la definició del seu camp d'acció, i l'única referència estava inclosa en l'article 119 del Tractat, que establia la igualtat de remuneració entre homes i dones.

A través de diferents Directives, de l'ampliació de la igualtat amb el Tractat d'Amsterdam (1997) i de l'aprovació de la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea (2000), s'ha ampliat l'àmbit d'interès comunitari respecte a la igualtat de gènere. Actualment, el text del **Tractat de la Comunitat Europea** estableix, entre els seus principis generals (art.2 i art. 3.2 TCE), la igualtat entre homes i dones. A més, l'art. 13 TCE preveu mesures de lluita contra tota discriminació, mentre que els art. 137 i 141.3 s'ocupen de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre els sexes en l'àmbit laboral.

En l'actualitat està en vigor el **Pla de treball per a la igualtat entre les dones i els homes 2006-2010** que és un instrument de coordinació entre els diferents àmbits d'actuació de la UE i que representa el seguiment dels primers cinc Plans d'Acció per a la igualtat d'oportunitats (1982-1986; 1986-1990; 1991-1995; 1996-2000; 2001-2005).

A partir de la Plataforma de Beijing de 1995, la Unió Europea va incorporar la **transversalitat** de gènere entre els seus principis (art.3.2 TCE), a més d'elaborar comunicacions i instituir estructures que s'ocupessin d'implementar aquesta estratègia. La transversalitat pressuposa que la perspectiva de la igualtat de gènere s'incorpori en totes la polítiques de la Unió Europea, a tots els nivells de l'estructura i en totes les etapes, per part dels actors involucrats en l'adopció de les mesures polítiques. A través de la implementació de la transversalitat s'engega un concepte d'igualtat ampli, pel qual els problemes relatius a les discriminacions i desigualtats de gènere no es poden abastar exclusivament com "qüestions de dones".

La transversalitat implica l'adopció d'una perspectiva de gènere que faci visibles les relacions desiguals de poder en tots els àmbits, amb l'objectiu de combatre les desigualtats de gènere des de l'estructura mateixa de la societat. L'estratègia ha de ser doble, com està recomanat en la Plataforma de Beijing: d'una banda, implementar polítiques específiques d'igualtat, i de l'altra, incorporar la perspectiva de gènere en l'agenda política de la Unió Europea.

SABIES QUE...?

A la fi de 2006 es va instituir l'**Institut Europeu de la Igualtat de Gènere** com agència concebuda amb la finalitat de donar suport als estats membres i a la Unió Europea (en particular a la Comissió) per a una millor implementació de les polítiques d'igualtat de gènere. Les principals funcions de l'Institut són: compilar i analitzar dades comparables sobre assumptes de gènere, desenvolupar instruments metodològics per a integrar la dimensió de gènere en totes les polítiques, facilitar l'intercanvi de bones pràctiques, encoratjar per al diàleg entre els organismes comunitaris i per a una sensibilització de la ciutadania.

Les àrees prioritàries d'actuació del Pla de Treball:

1. Aconseguir la mateixa independència econòmica per a les dones i els homes.
2. Fomentar la conciliació de la vida privada i l'activitat professional.
3. Assolir la mateixa representació en la presa de decisions.
4. Eradicar totes les formes de violència de gènere.
5. Eliminar els estereotips sexistes.
6. Promoure la igualtat de gènere en la política exterior i de desenvolupament.

8. ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT DEL MIL·LENNI (ODM).

El setembre de 2000 els 189 estats membres de l'ONU reunits a la Cimera del Mil·lenni, van aprovar la Declaració del Mil·lenni i els vuit Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM) relacionats, que constitueixen els objectius concrets per a assolir abans de 2015.

Els vuit ODM fixen les prioritats de desenvolupament del segle XXI i representen un acord sense precedents per la seva amplitud i consens.

En la Declaració del Mil·lenni, la igualtat de drets i d'oportunitats entre homes i dones representa un valor fonamental de les relacions internacionals. La Declaració fa una explícita referència a la CEDAW, declara la voluntat de combatre totes les formes de violència contra les dones i reconeix que l'empoderament de les dones és un mitjà eficaç per a combatre la pobresa. A més, entre els vuit ODM i les seves corresponents metes i indicadors, l'ODM 3 estableix la necessitat de *"Promoure la igualtat entre els sexes i l'autonomia de les dones"*, referint-se explícitament a l'equitat de gènere.

El tercer ODM, amb la seva meta i indicadors, fixa els objectius d'assolir la igualtat en l'ensenyament, en el sector agrícola i en els parlaments nacionals; el cinquè ODM estableix la necessitat de reduir la mortalitat materna. No obstant això, la igualtat de gènere no es pot limitar a aquests objectius. Per a un desenvolupament sostenible i per a la igualtat de gènere és necessari que en cadascun dels ODM, a través de la identificació d'índexs i d'accions específiques, es tinguin en compte les situacions diferenciades de les dones i les relacions desiguals de gènere.

ODM 3:
Promoure la igualtat entre els sexes i l'autonomia de les dones.

Meta 4:
Eliminar les desigualtats entre els gèneres en l'educació primària i secundària, preferiblement per a l'any 2005, i en tots els nivells de l'ensenyament per a 2015 Indicadors:

1. Relació entre nenes i nens en l'educació primària, secundària i superior.
2. Relació entre les taxes d'alfabetització de les dones i els homes d'edats compreses entre els 15 i 24 anys.
3. Proporció de dones entre els empleats remunerats en el sector agrícola.
4. Proporció de llocs ocupats per dones en el parlament nacional.

Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM):

1. Eradicar la pobresa extrema i la fam.
2. Assolir l'ensenyament primari universal.
3. Promoure la igualtat entre els sexes i l'autonomia de la dona.
4. Reduir la mortalitat infantil.
5. Millorar la salut materna.
6. Combatre el VIH/SIDA, el paludisme i altres malalties.
7. Garantir la sostenibilitat del medi ambient.
8. Fomentar una associació mundial per al desenvolupament.

9. PLATAFORMA D'ACCIÓ DE BEIJING.

El setembre de 1995 a Beijing (Xina) es van reunir 189 caps d'Estat i de Govern per a la IV Conferència Mundial de la Dona. Al finalitzar la Conferència es va aprovar per unanimitat la Plataforma d'Acció que representa un punt d'inflexió en el compromís internacional cap a la igualtat de gènere, els drets humans i el desenvolupament sostenible.

De fet, la Conferència va incorporar el treball de les tres conferències internacionals sobre la condició jurídica i social de les dones (Ciutat de Mèxic 1975, Copenhaguen 1980 i Nairobi 1985) a més dels elements claus de la CEDAW de 1979.

La **Plataforma d'Acció de Beijing**, encara que no sigui un document vinculant, és un pla d'acció que abasta un conjunt molt ampli de qüestions, definint 12 esferes d'especial preocupació i establint objectius estratègics i mesures que han d'adoptar els governs, la comunitat internacional, les organitzacions no governamentals i el sector privat per a eliminar els obstacles a l'avenç de les dones.

La Plataforma d'Acció de Beijing planteja el compromís de la comunitat internacional cap a una doble estratègia: d'una banda, treballar cap a l'**empoderament** de les dones, i de l'altra, introduir la **transversalitat**, és a dir, integrar la perspectiva de gènere en l'elaboració i l'execució de totes les polítiques i programes. La Plataforma va reconèixer com imprescindible un canvi en la idea per la qual els drets de les dones són qüestions exclusivament "de dones", per a passar a la concepció per la qual l'eix central del problema són les relacions de gènere, com relacions de poder, i, per tant, necessiten un canvi estructural de la societat.

Des de 1995 fins a l'actualitat s'han celebrat dues conferències encarregades d'avaluar i examinar els assoliments i les dificultats de la Plataforma d'Acció de Beijing: el 2000, es va celebrar **Beijing+5** i cinc anys després, **Beijing+10**.

En les revisions de la Plataforma de Beijing es van posar de manifest els obstacles que impedeixen l'assoliment dels objectius fixats el 1995. Les polítiques neoliberals, la militarització creixent i l'enfortiment dels fonamentalismes dificulten el consens de polítiques per a la igualtat *de facto*.

L'objectiu del 30% de representació de les dones en els òrgans de poder polític està lluny de ser assolit; les dones segueixen treballant majoritàriament en els sectors informals de l'economia, sense protecció social ni accés i control sobre la propietat dels béns i de les terres; encara la responsabilitat de les llars recau sobre les dones, sense una significativa implicació dels homes en les cures; la salut de les dones, la llibertat sobre els seus propis cossos i els drets sexuals i reproductius, el VIH/SIDA, la violència de gènere són qüestions centrals encara pendents.

Les 12 esferes d'Esferes d'especial preocupació:

1. Les dones i la pobresa
2. Educació i capacitació de les dones
3. Les dones i la salut
4. La violència contra les dones
5. Les dones i els conflictes armats
6. Les dones i l'economia
7. Les dones en l'exercici del poder i l'adopció de decisions
8. Mecanismes institucionals per a l'avenç de les dones
9. Els drets humans de les dones
10. Les dones i els mitjans de difusió
11. Les dones i el medi ambient
12. La nena

SABIES QUE...?

De l'1 al 12 de març de 2010, en ocasió de la 54ª sessió de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, tindrà lloc a Nova York Beijing + 15 .

10. CONVENCIÓ SOBRE L'ELIMINACIÓ DE TOTES LES FORMES DE DISCRIMINACIÓ CONTRA LES DONES (CEDAW).

La CEDAW(1979) és un tractat internacional que obliga els estats part a prendre les mesures necessàries per a assegurar l'efectiva protecció de les dones contra totes les formes de discriminació basada en el sexe. És un tractat internacional que forma part del sistema de drets humans de Nacions Unides.

Els països que ratifiquen la CEDAW estan compromesos a eliminar les discriminacions legals, culturals, estructurals en els diferents àmbits (educació, ocupació, salut, etc.). Els estats part estan obligats a promoure canvis en les seves legislacions nacionals; eliminar tots els actes discriminatoris contra les dones per part de persones, organitzacions o empreses dels seus països; establir tribunals i altres institucions que assegurin la protecció efectiva de les dones contra la discriminació. A més, la CEDAW promou l'aplicació de mesures especials temporals (accions afirmatives) per a corregir les pràctiques discriminatòries.

El 1982 es va crear el **Comitè** de la CEDAW amb la funció de fer seguiment al tractat i revisar la implementació de les obligacions de la Convenció per part dels estats. Actualment, de les 23 persones expertes independents del Comitè, en forma part fins al 31 de desembre 2012, nomenada per Espanya, Soledad Murillo de la Vega.

Encara que la Convenció no atorga al Comitè la capacitat legal de sancionar als estats part, sí que pot pressionar políticament. Les funcions del Comitè són:

1. Analitzar els **informes nacionals** que els estats part han de presentar cada quatre anys i que expliquen les mesures legislatives, jurídiques, administratives i d'altra índole que els estats han adoptat en el marc de la Convenció. El Comitè accepta també informes presentats per ONG.

2. Formular **Recomanacions Generals** basades en l'avaluació dels informes nacionals dels estats part. Des de 1986 ha adoptat 25 **Recomanacions Generals** sobre temes com la violència contra les dones, el VIH/SIDA, la circumcisió femenina, el treball domèstic, etc.

3. Donar seguiment als procediments d'apel·lació instituïts pel **Protocol Facultatiu**, que va entrar en vigor l'any 2000 i que fins avui ha estat ratificat per 92 estats. El Protocol autoritza el Comitè a rebre les peticions de les persones físiques o jurídiques que considerin que hagin estat víctimes d'una violació dels drets establerts per la CEDAW.

Origen i ratificacions

1. Aprovada el 18 de desembre de 1979 per l'Assemblea General de l'ONU.
2. Impulsada a partir de la primera Conferència internacional de la dona (Mèxic, 1975 que va donar pas a la Dècada de la Dona de l'ONU (1975-85).
3. Entrada en vigor el 3 de setembre de 1981.
4. Ratificada per Espanya el 16 de desembre de 1983 amb una reserva: (...) no afectarà a les disposicions constitucionals en matèria de successió a la Corona".
5. 185 Estats part. Entre els països que no l'han ratificat fins al moment, es troben els EUA, l'Iran, Suen i Somàlia.

SABIES QUE...?

Espanya ha presentat al Comitè de la CEDAW els informes nacionals el 1985, 1989, 1995, 1998 i 2002. L'últim informe, presentat l'abril de 2008, Espanya el va defensar davant el Comitè en la 44 sessió (20 de juliol-7 d'agost 2009) i abasta el període 2004-2007. Entre els 29 aclariments sol·licitats pel comitè es troben: la creació dels organismes interdepartamentals previstos per la Llei 3/2007 d'igualtat; el seguiment de la Llei 1/2004 sobre violència de gènere, amb particular atenció a les dones immigrants; la presència de les dones en els alts càrrecs de l'administració pública.

11. ALGUNES DEFINICIONS.

La **igualtat de gènere** parteix del postulat que tots els éssers humans, tant homes com dones, tenen la llibertat per a desenvolupar les seves habilitats personals i per a fer eleccions sense estar limitats per estereotips, rols de gènere rígids, o prejudicis. La igualtat de gènere implica que s'han considerat els comportaments, aspiracions i necessitats específiques de les dones i dels homes, i que aquestes han estat valorades i afavorides de la mateixa manera. No significa que homes i dones hagin de convertir-se en el mateix, sinó que els seus drets, responsabilitats i oportunitats no dependran del fet d'haver nascut home o dona.

Segons la CEDAW:

L'expressió **discriminació contra les dones** denota "tota distinció, exclusió o restricció basada en el sexe que tingui per objecte o per resultat menyscabar o anul·lar el reconeixement, gaudim, cultural i civil o en qualsevol altra esfera". (article 1).

Segons la Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes:

1. Es considera **discriminació directa** per raó de sexe la situació en què es troba una persona que sigui, hagi estat o pugui ser tractada, en atenció al seu sexe, de manera menys favorable que una altra en situació comparable.
2. Es considera **discriminació indirecta** per raó de sexe la situació que una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres posa persones d'un sexe en desavantatge particular pel que fa a persones de l'altre, tret que aquesta disposició, criteri o pràctica puguin justificarse objectivament en atenció a una finalitat legítima i que els mitjans per a arribar a aquesta finalitat siguin necessaris i adequats (article 6). Segons la Llei orgànica 3/2007, per a la igualtat efectiva de dones i homes s'entén per accions positives. Amb la finalitat de fer efectiu el dret constitucional de la igualtat, els poders públics adoptaran mesures específiques en favor de les dones per a corregir situacions paleses de desigualtat de fet respecte els homes. Tals mesures, que seran aplicables en tant que subsisteixin aquestes situacions, hauran de ser raonables i proporcionades en relació amb l'objectiu perseguit en cada cas" (article 11).

Segons la definició del Consell d'Europa:

*"El **mainstreaming de gènere** és l'organització (la reorganització), la millora, el desenvolupament i l'avaluació dels processos polítics, de manera que una perspectiva d'igualtat de gènere s'incorpori en totes les polítiques, a tots els nivells i en totes les etapes, pels actors normalment involucrats en l'adopció de mesures polítiques."*

Segons la Llei 5/2008 s'entén per **violència masclista**:

"La violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, intimidacions i coaccions, tingui com a resultat un dany o patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat" (article 3a).

Per a saber-ne més...

CATALUNYA

Estatut d'Autonomia de Catalunya 2006 de la Generalitat de Catalunya
Pla de Polítiques de Dones de la Generalitat de Catalunya 2008-2011
Avantprojecte de "Llei per a una nova ciutadania i per a la igualtat entre dones i homes"
Llei 5/2008 de 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masculista.
Les dades de Catalunya.
Especial dones, www.gencat.cat/gencatdades/cat/dones.htm
Idescat
www.idescat.cat/es/

ESTAT ESPANYOL

Pla Estratègic d'Igualtat d'Oportunitats (2008-2011)
Llei orgànica 1/2004 de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere
Llei orgànica 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes
Ministeri d'Igualtat, Avaluació de l'aplicació de la Llei Orgànica 1/2004 de 28 de desembre.
Mesures de protecció contra la violència de gènere, Madrid, 2008.

UNIÓ EUROPEA

Tractat de la Unió Europea (UE) i de la Comunitat Europea (CE)
Pla de treball per a la igualtat entre les dones i els homes 2006-2010
Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea
Síntesi legislació europea d'igualtat
www.europa.eu/legislationsummaries/employmentandsocialpolicy/equality_#betweenmenandwomen/indexés.htm
Web Institut Europeu de la Igualtat de Gènere
www.ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=732&langId=en
Consell d'Europa (1999), Mainstreaming de gènere. Marc conceptual, metodologia i presentació de "bones pràctiques". Informe final de les activitats del Grup d'especialistes en mainstreaming, Institut de la Dona, Ministeri de Treball i Assumptes Socials, Sèrie documents, nombre 28, Madrid.

CONSENS DE QUITO

Divisió d'assumptes de gènere de la Comissió Econòmica per a Amèrica Llatina i el Carib
www.eclac.org/dona/default.asp

ODM

www.un.org/spanish/millenniumgoals/bkgd.shtml
WALDORF LLEGIX; INGLIS SHELLEY (2005), Camí a la Igualtat de Gènere: CEDAW, Beijing i els ODM, Nova York; Bonn, GTZ; Ministeri Federal de Cooperació i Desenvolupament Econòmic d'Alemanya; UNIFEM

PLATAFORMA D'ACCIÓ DE BEIJING

www.un.org/womenwatch/daw/beijing/index.html
Women's Environment & Development Organization (WEDO), Beijing Betrayed: Women Worldwide Report that Governments Have Failed to Turn the Platform into Action, Nova York, 2005.
www.wedo.org/wp-content/uploads/gmr2005.pdf

CEDAW

www2.ohchr.org/spanish/law/cedaw.htm
Respostes d'Espanya a la llista de qüestions i preguntes relatives a l'examen del sisè informe periòdic, CEDAW/C/ESP/Q/6/Add.1
www.daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/276/67/PDF/N0927667.pdf?OpenElement

Referències d'altres publicacions de la Campanya "Mou-te per la igualtat, és de justícia".

"Una visió de Gènere...és de justícia" de Maria Ángeles Briñón García.
"Compta amb els teus drets". Participació política i economia de la cura.
"De veritat saps com viuen les dones?" Les solucions de Beijing + 10
"Gènere i desenvolupament humà: una relació imprescindible".
"Kindlimuka. Guia de dinamització per al professorat"
"Anàlisi de gènere en l'ajut oficial al desenvolupament de la cooperació catalana".
Elaborat per Indera.
"Anàlisi de gènere dels mitjans de comunicació audiovisuals catalans". Elaborat per Indera

Cofinançiat per:

